

Els Borst-lezing

Evidence based werken buiten de cure, kan dat?

Eind 2014 verzorgde Margo Trappenburg in Den Haag de tweede Els Borst-lezing over evidence based werken in de zorg. Els Borst was degene die evidence based werken aankaartte voor de medische sector. Later namen ook paramedische en verpleegkundige beroepen deze methode op in hun profiel. Maar past het wel binnen de care?

Mieka Vroom

Trappenburg ziet binnen de curatieve zorg zeker een plaats voor evidence based werken, daar waar overzichtelijke patiënten met eenduidige aandoeningen te vinden zijn. Maar, was haar prikkelende stelling, het past niet in de care. Trappenburg: 'Zo is een van voorwaarden voor evidence based werken het planmatig werken en dat is niet eenvoudig in de care. Doelen zijn vaak vaag en niet zo makkelijk af te vinken. Bovendien werkt evidence based vooral goed bij deelproblemen waar ieder een eigen aanpak en techniek kan inzetten. De care kenmerkt zich juist door complexe problemen. Kortom, evidence based heeft zijn grenzen.'

Nu de gemeentes voor een groot deel verantwoordelijk zijn voor de care is Trappenburg bang dat zij zich bij hun zorginkoop zullen laten leiden door het al dan niet evidence based zijn van de interventies. En wat niet evidence based is, dat kan de burger zelf doen.

Daarnaast ziet ze professionals op deze ontwikkeling reageren door te streven 'zo veel mogelijk op dokters te lijken',

alsof care en cure hetzelfde zijn. Maar de professies in de care zijn anders dan die in de cure. De eerste noemt zij 'bescheiden' en de tweede 'klassieke' professies. Bescheiden professies zijn gebaseerd op vakmanschap, dat wil zeggen op opleiding én ervaring. Bovendien zijn het beroepen die door arbeidsdeling zijn ontstaan. 'We deden het ooit zelf en we zouden het zo weer kunnen doen met een beetje scholing en ervaring.' De beroepen hebben ook kenmerken van klassieke professies, bijvoorbeeld een eigen beroepscode, maar ze bezitten wel beduidend minder autonomie dan de klassieke professies.

Op de lezing van Trappenburg volgden twee coreferaten, van Jan Steyaert en Giel Hutschemaekers. Beiden waren van mening dat de bescheiden professional zich richting de klassieke professional dient te bewegen. Steyaert verdedigde met verve dat het sociaal werk en de zorg juist evidence based moeten werken. Zij moeten 'kwakzalverij' weren uit de sector. Als voorbeeld noemde hij het 'luisterend oor' bij slachtofferhulp: uit

onderzoek bleek dat dit leidde tot toename van posttraumatisch stressyndroom in plaats van de verwachte afname. Hutschemaekers ging vooral in op de definiëring van evidence based. Hij meende dat Trappenburg deze te eng opvat. Het gaat om meer dan alleen het toepassen van effectief bewezen interventies. Hij volgde de definitie van Sackett, de grondlegger van deze methode: het is 'een cyclisch proces waarbij wetenschappelijke kennis, klinische expertise en voorkeuren van cliënten gezamenlijk leiden tot keuzes in het zorgproces met voortdurende evaluatie van de resultaten.' Hutschemaekers legde vooral de nadruk op de rol die de professional speelt in een interventie, ook onder de klassieke professies, de zogeheten 'helende professionele context'. De bescheiden professional is daarmee principieel anders dan de burger. ■

De Els Borst-lezing is een initiatief van het Centrum voor Ethiek en Gezondheid (CEG), www.ceg.nl. De lezing van Margo Trappenburg staat op de website.

- Prof. Dr. Margo Trappenburg is bijzonder hoogleraar Grondslagen van het maatschappelijk werk aan de Universiteit voor Humanistiek en hoofddocent Bestuurs- en Organisatiewetenschap aan de Universiteit Utrecht.
- Prof. Dr. Giel Hutschemaekers, Klinische Psychologie, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Prof. Dr. Jan Steyaert, Sociaal Werk en Sociaal Beleid, Universiteit Antwerpen.